
1 ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

УДК 343.98

Ю. М. Черноус
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістики та судової медицини

Національна академія внутрішніх справ

О. А. Лопата
головний судовий експерт

*Київський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України*

ПОНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Сьогодні судово-експертна діяльність у зв'язку із змінами суспільного життя, потребує теоретичного осмислення її поняття, сутності, завдань, визначення напрямів розвитку та удосконалення. Зміст судово-експертної діяльності, як і будь-якого іншого виду діяльності, знаходить свій вираз у її завданнях, які, відповідно, можуть бути розділені на загальні та окремі. Серед загальних – новим та важливим завданням є здійснення міжнародного співробітництва у галузі судової експертизи. Під час діяльності експерт вирішує й окремі завдання, які залежать від конкретних умов того чи іншого дослідження. Всі вони повинні бути узгоджені із загальними завданнями, метою судово-експертної діяльності.

Сучасні реалії боротьби зі злочинністю потребують підвищення ефективності судово-експертної діяльності, а саме: вдосконалення правового регулювання, розширення кола вирішуваних експертних задач, підвищення достовірності та обґрунтованості експертних висновків, удосконалення методо-

логії судово-експертних досліджень, розробки експертних методик відповідно до міжнародних стандартів, забезпечення належного міжнародного співробітництва судово-експертних установ та інших компетентних суб'єктів.

Перелічені та інші заходи покликані вдосконалити криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, а його реалізація залежить від високого рівня організації судово-експертної діяльності.

Дослідженню судово-експертної діяльності, у її різноманітних проявах, приділялася увага багатьма вченими, зокрема: Т. В. Аверьяновою, І. А. Алієвим, В. Д. Арсеньєвим, С. Ф. Бичковою, Р. С. Белкіним, М. Є. Бондарь, А. І. Вінбергом, Ф. Е. Давудовим, А. В. Дуловим, А. А. Ейсманом, А. В. Іщенком, Н. І. Клименко, Ю. Г. Коруховим, В. М. Куйбіцьким, В. К. Лисиченком, Н. Т. Малаховською, М. В. Салтевським, Е. Б. Сімаковою-Єфремян, М. Я. Сегасєм, І. В. Пирогом, О. Р. Россинською, Ю. Д. Юрчишиним, А. Р. Шляховим та іншими вченими.

Сьогодні потребують уваги питання, пов'язані із висвітленням поняття та завдань судово-експертної діяльності у сучасних реаліях, відповідно до нових потреб правоохоронної діяльності. Вказане і є безпосередньою метою наукової статті.

Судово-експертна діяльність завжди привертала увагу вчених й, як галузь наукового знання, складалася впродовж багатьох десятиліть. В результаті наполегливої роботи вчених, була створена відповідна методологічна основа.

Умовами, що сприяли її створенню, є: наявність великого емпіричного матеріалу щодо окремих родів (видів) експертиз, створення на цій основі окремих теорій, в яких відображені наукові основи та закономірності; розробка принципів, методологічних, правових та організаційних основ різних родів (видів) судових експертиз, виділення з цього об'єму загального, що повинно бути притаманне будь-якому роду експертизи, в тому числі й створюваному; наявність проміжних теоретичних розробок щодо окремих проблем судової експертизи, що відображені в монографіях, статтях, навчальній і методичній літературі; система методів і методик експертного дослідження, що постійно удосконалюються і відображають науково-технічний прогрес; наявність розвиненої системи державних судово-експертних установ у різних відомствах країни, що координують практичну і наукову діяльність [1, с. 428].

Таким чином, було створено основи загальної теорії судової експертизи (судової експертології). Пік наукових досліджень у цій сфері наступив у 80-х та першій половині 90-х років. Зусиллями ряду вчених: І. А. Алієва, Т. В. Авер'янової, Ю. Г. Корухова, у ті часи були сформульовані концептуальні основи цієї загальної теорії, її структура та функції.

До нинішнього часу ця діяльність пройшла у своєму розвитку три етапи: а) перший етап – накопичення емпіричних знань, розробка і удосконалення наукових методів, засобів і методик дослідження речових доказів;

б) другий – узагальнення емпіричного матеріалу і формування окремих експертних теорій; в) третій – систематизація накопичених знань і формування загальної теорії судової експертизи [2, с. 257-258].

Проте, процес розвитку науки про судову експертизу, далеко не завершений. Діалектика наукового пізнання з очевидністю свідчить про нескінченність цього процесу, а нові дослідження в галузі судової експертизи, лише підтверджують цю істину.

Наприклад, А. В. Іщенко, веде мову про «теорію судової експертології», та відносить її до фундаментальних теорій криміналістики, що сформувалися й продовжують формуватися у її межах [3, с. 116].

За словами М. Г. Щербаковського, нині можна вважати вже сформованою загальну теорію судової експертизи, що ґрунтується на єдності інтегрованої природи всіх родів та видів судових експертиз. Ця нова галузь виділилася із криміналістики і є самостійним науковим напрямом, що включає як теоретичні, так і практичні аспекти [4, с. 11-12].

М. Я. Сегай, веде мову про судову експертологію як юридичну науку про судово-експертну діяльність, об'єктом якої є діяльність держави, юридичних та фізичних осіб по забезпеченню правосуддя незалежною і кваліфікованою експертизою, яку здійснюють професійні експерти, а предметом цієї науки є закономірності функціонування правових, методологічних і організаційних засад судово-експертної діяльності [5, с. 25-26]. Таким чином, в систему науки судової експертології входять як концептуальні основи судово-експертної діяльності в цілому, так і особливості їх використання спеціальними судово-експертними галузями знань. Перші складають загальну частину науки, другі – її особливу частину [5, с. 31-32]. Цю точку зору поділяє й Ю.Б. Форіс [6, с. 45-48].

Отже, кількісне зростання теоретичних знань про судову експертизу, власне, природній стан речей, викликав якісний крок вперед: виникнення проблемної наукової ситуації, вирішення якої стало можливим лише шляхом створення загальної теорії судової експертизи, яка була покликана об'єднати відкриті у даній сфері закони до єдиної об'єднуючої підстави [2, с. 258].

Слід погодитися із твердженням, що однією із закономірностей розвитку науки є систематизація накопичених у ній наукових знань [7, с. 42]. Не вдаючись до наукових дискусій щодо окреслених методологічних питань, система знань про судову експертизу, через особливості об'єкту та предмету пізнання, застосовувані методи дослідження, набула самостійного характеру, що є предметом окремого наукового дослідження.

Очевидно, що будь-яка галузь наукового знання, повинна мати практичний вираз, вирішувати певні завдання суспільного життя. Таким чином, розглянемо, безпосередньо, судово-експертну діяльність за сучасних умов та її завдання, на вирішення котрих вона спрямовується.

Як зазначають вчені, загальна теорія судової експертизи, як модель практичної діяльності, покликана відобразити специфіку пізнавальної праці

експерта, методологію експертних досліджень, концептуальні напрями їх загального розвитку: математизації, комп'ютеризації, автоматизації експертних проваджень. Але головним призначенням загальної теорії є розробка єдиних принципів і постулатів. Вона представляє собою систему знань, що розкривають закони, риси й відносини досліджуваного нею об'єкта (судово-експертної діяльності) і на цій основі сприяє постійному додаванню нового знання про судову експертизу. Таким чином, сформовані принципи і виявлені закономірності, покликані допомогти експертизі кожного роду, незалежно від того, на якому ступені розвитку вона знаходиться, привести свою окрему теорію (чи створити, якщо її ще немає) у відповідність із загально-теоретичними розробками, уникнути помилок емпіричного пошуку, прискорити процес розвитку [1, с. 440].

На думку Г. О. Стрілець, судово-експертна діяльність – це врегульована законодавством діяльність судово-експертних установ, спрямована на проведення незалежних судових експертиз, шляхом об'єктивного, повного і всебічного дослідження з дотриманням сучасних досягнень науки і техніки, організація роботи судово-експертних установ в цілому та їхніх структурних підрозділів, їх науково-методичне й інформаційне забезпечення, підбір і підготовка судово-експертних кадрів [8, с. 13].

Відповідно до точки зору: Т. В. Аверьянової, Р. С. Белкіна, Ю. Г. Корухова, О. Р. Россинської, судово-експертна діяльність є системою дій і пов'язаних з ними правовідносин, що здійснюються в процесі судочинства уповноваженими органами і особами з призначення, організації і проведення судових експертиз [1, с. 440].

Існують точки зору, що не слід обмежувати судово-експертну діяльність – діяльністю, що відбувається лише в межах судово-експертних установ, хоча переважна більшість експертиз проводиться саме в спеціалізованих експертних закладах. Як вказують вчені, в якості судових експертів можуть залучатися як співробітники судово-експертних установ, так і обізнані особи, для яких проведення судової експертизи не є обов'язковим [9, с. 479].

Враховуючи певну дискусійність питання, ми підтримуємо позицію Т. В. Аверьянової, що розширене розуміння суб'єкта судово-експертної діяльності, слід вважати невірним. Ні суд, ні інші учасники процесу не можуть бути суб'єктами експертного дослідження. Призначення судової експертизи є правовою підставою для її проведення, однак це жодною мірою не впливає на сутність експертного дослідження, на вибір експертної методики, застосування тих чи інших методів, формулювання висновку. Тому, суб'єктом будь-якого дослідження (і експертне не виключення) є його безпосередній виконавець. У даному випадку – це лише судовий експерт. За таких умов, чи можна вважати суб'єктами експертного дослідження експертні організації? Звичайно, адже в межах такої організації проводяться експертні дослідження, організація забезпечує належні умови [10, с. 36].

Отже, ми згодні з позицією Т. В. Аверьянової, що під суб'єктом судово-експертної діяльності, слід розуміти особу – спеціаліста (чи особу, яка володіє спеціальними пізнаннями) в галузі науки, техніки, мистецтва чи ремесла, і наділену відповідно до законодавства відповідними правами та обов'язками [10, с. 29].

Ґрунтуючись на проведених дослідженнях, вважаємо, що судово-експертна діяльність, безпосередньо, пов'язана із практичною діяльністю судового експерта, проте її не слід розглядати з точки зору організації праці, чи з точки зору діяльності інших учасників розслідування, так чи інакше пов'язаних із її проведенням. Специфіка судово-експертної діяльності, обумовлює необхідність її дослідження з точки зору пізнавальної діяльності судового експерта та його практичної діяльності.

У професійній діяльності судового експерта проявляються, по-перше, ознаки, притаманні будь-якій діяльності – її суспільний характер, цілеспрямованість, плановість, систематичність, засоби та прийоми здійснення [11, с. 26-83]; по-друге, ознаки, які характеризують роботу судового експерта як особливий різновид, пов'язаний з проведенням судових експертиз.

Судово-експертна діяльність представляє собою вид юридичної діяльності, але крім розглянутих загальних рис, характеризується особливостями. Під час реалізації судово-експертної діяльності у сфері кримінального провадження, дані особливості виражаються:

- по-перше, в тому, що Кримінальний процесуальний кодекс України [12], Закон України «Про судову експертизу» 1994 року [13], інші нормативно-правові акти, у тому числі й ряд підзаконних, встановлюють процесуальні форми та порядок залучення експерта, використання в кримінальному провадженні результатів судово-експертної діяльності;

- по-друге – всі дії, з яких складається діяльність судового експерта, або безпосередньо регулюються законом, спираючись на нього, визначаються ним в основних рисах. А саме: відносини експерта з суб'єктом, що залучив експерта, з іншими учасниками кримінального процесу; права та обов'язки експерта; вимоги, що висуваються до висновку експерта. Діяльність експерта обмежена і встановленими термінами. Все це надає роботі експерта яскраво виражений нормативний характер;

- по-третє – метою експертної діяльності є виявлення доказових фактів, в результаті застосування до об'єкту дослідження спеціальних пізнань. Причому отримані під час проведення експертизи висновки є джерелами доказів, а фактичні дані під час проведення експертизи отримує не безпосередньо слідчий, як це має місце під час проведення слідчих (розшукових) дій, а експерт у відповідності до поставлених завдань;

- по-четверте – доказове значення висновку експерта оцінюється не тільки зі сторони його змісту, але і суворого дотримання порядку залучення експерта та проведення експертизи, порушення якого позбавляє висновок експерта доказового значення. Так, наприклад, судовій практиці відомі чис-

ленні випадки відхилення висновку експерта як джерела доказів на тій підставі, що експерт при обґрунтуванні своїх висновків вийшов за межі своїх знань і присвоїв собі непритаманні функції судових і слідчих органів з оцінки наявних у справі доказів [10, с. 33]. Тому, законодавець встановив гарантії одержання об'єктивного, достовірного висновку експерта, які проявляються в можливості відводу експерта, його процесуальному статусі та відповідальності;

– по-п'яте – експерт звільнений від функцій збирання доказової інформації у кримінальному провадженні та повинен, провівши експертне дослідження, керуватися виключно обставинами кримінального провадження, що відносяться до предмету судової експертизи та своїми спеціальними знаннями. Однак, висновок експерта, які і будь-який інший доказ, може виявитись сумнівним або навіть невірним з різних причин. Експерту можуть бути надані неправильні вихідні дані або неналежні об'єкти. Може виявитись недостатньо надійною використана ним методика, і, нарешті, експерт може припуститися помилки, що рідко, але зустрічається в експертній практиці. Тому, експертний висновок, які і будь-який інший доказ, перед тим, як бути використаним, повинен підлягати ретельній та всебічній перевірці, оцінці.

Здійснюючи свою професійну діяльність, експерт в процесі дослідження має право на ініціативу. Він вправі за власною ініціативою, окрім запропонованих йому досліджень, провести і інші, які на його думку, необхідні для встановлення обставин, що мають значення по справі, але з приводу яких експерту не були поставлені питання. Таким чином, серед проблем судової експертизи, суттєве значення має проблема необхідної правової регламентації експертної ініціативи.

Основні положення судово-експертної діяльності розкриті у Законі України «Про судову експертизу» 1994 року [13]. Власне, Закон не має визначення цього поняття, але розкриває його сутність в преамбулі та у окремих статтях. Так, в преамбулі сказано, що він визначає правові та організаційні основи судово-експертної діяльності: «з метою забезпечення правосуддя України незалежною кваліфікованою та об'єктивною експертизою, орієнтованою на максимальне використання досягнень науки та техніки» [13].

Включення в Законі України «Про судову експертизу» у зміст судово-експертної діяльності її правових основ, на переконання М.Я. Сегая, дає підстави для більш широкого тлумачення поняття «судово-експертна діяльність». По-перше, це поняття, в якому метою діяльності є забезпечення правосуддя науково обґрунтованою, об'єктивною та незалежною експертизою, визначає сутність державної політики в галузі судової експертизи, яка згідно п. 14 ст. 92 Конституції України визнана невід'ємною складовою правосуддя, чії основи визначаються виключно законами України. По-друге, суб'єктами цієї діяльності є не тільки учасники кримінального провадження, а й органи державної влади, які здійснюють правозабезпечуючу, правозастосовну та ор-

ганізаційну функції з належного забезпечення правосуддя судовою експертизою. По-третє, правове і організаційне забезпечення по суті є лише супроводом головної ланки судово-експертної діяльності – науково-методичного забезпечення проведення експертиз атестованими судовими експертами. Отже, М. Я. Сегай, дійшов висновку: судово-експертна діяльність може бути визначена як заснована на конституційних засадах діяльність органів державної влади, юридичних і фізичних осіб із забезпечення правосуддя незалежною, об'єктивною, кваліфікованою, такою, що спирається на досягнення науки і техніки, судовою експертизою [5, с. 31].

Зміст судово-експертної діяльності, як і будь-якого іншого виду суспільної діяльності, знаходить свій вираз у її завданнях, які, відповідно, можуть бути розділені на загальні та окремі.

Загальними є завдання, які стоять перед суб'єктами реалізації судово-експертної діяльності в цілому, а саме: організація роботи судово-експертних установ та їх підрозділів; впровадження в експертну практику нових методів досліджень, сучасних експертних методик, забезпечення їх активного використання під час проведення експертиз та в профілактичній діяльності; підбір, розстановка, навчання та виховання кадрів, формування відповідальності за виконання службового обов'язку та дотримання законності; роз'яснювальна робота з ознайомлення працівників правоохоронних органів з сучасними можливостями судової експертизи та ін.

Розділ 4 Закону України «Про судову експертизу» регламентує важливий напрям реалізації судово-експертної діяльності – міжнародне співробітництво у галузі судової експертизи. З цього погляду розкривається: проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави (ст. 22), залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових експертиз (ст. 23), міжнародне наукове співробітництво (ст. 24).

Як зазначає Н. І. Клименко, національна судова експертиза не може існувати ізольовано, в межах окремої держави. Вона не буде активно виконувати свої функції забезпечення правоохоронної діяльності поза інтеграцією з міжнародною спільнотою. Необхідним є міжнародне співробітництво експертних установ з метою обміну досвідом, врахування сучасних досягнень науки і техніки, виключення дублювання науково-методичного забезпечення регіонального розподілу завдань між судово-експертними установами, створення профільних експертних напрямів. Судово-експертна діяльність держав, повинна відповідати національним принципам, міжнародним правовим і професійним стандартам. Висновок, складений експертами однієї держави, повинен мати силу доказів для судів іншої держави [14, с. 166].

Важливим напрямом міжнародного співробітництва, у галузі судової експертизи є членство у міжнародних організаціях відповідного профілю. Зокрема, мова йде про Європейську мережу судово-експертних установ (ENFSI), що об'єднує 66 провідних експертно-криміналістичних установ з 36 країн Європи, в тому числі й України.

У процесі здійснення своєї діяльності, експерт вирішує й окремі завдання, які, по-перше, формуються слідчим в постанові про призначення експертизи (або за умов іншого порядку залучення експерта до кримінального провадження), по-друге, вирішуються експертом на кожному етапі експертного дослідження залежно від застосованої методики та об'єктів, що надійшли на дослідження. При цьому, кожне окреме завдання, що постає перед експертом, повинно бути точно встановлено та узгоджено з іншими завданнями, загальною метою судово-експертної діяльності.

Перелік посилань

1. *Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Россинская Е. Р.* Криминалистика: учеб. для вузов. 3-е изд., перераб и доп. Москва, 2008. 992 с.
2. *Аверьянова Т. В.* Этапы развития судебной экспертизы // Ученые-криминалисты и их роль в совершенствовании научных основ уголовного судопроизводства: матер. науч.-практ. конф.(к 85-летию со дня рождения Р. С. Белкина): в 2-х ч. Москва, 2007. Ч.1. С. 257-266.
3. *Ищенко А. В.* Методологічні проблеми криміналістичних наукових досліджень: моногр. / за ред. І. П. Красюка. Київ, 2003. 359 с.
4. *Щербаковский М. Г.* Судебные экспертизы: назначение, производство, использование: учеб.-практ. пособ. Харків, 2005. 544 с.
5. *Сегай М. Я.* Объект, предмет, природа и система криминалистики // Теорія і практика судової експертизи та криміналістики: зб. наук.-практ. матеріалів (до 80-річчя заснування Харківського НДІ судових експертиз). Харків, 2003. Вип. 3. С. 25-32.
6. *Форис Ю. Б.* О формировании судебно-экспертного права: постановка проблемы // Теорія і практика судової експертизи та криміналістики: зб. наук.-практ. матеріалів (до 80-річчя заснування Харківського НДІ судових експертиз) Харків, 2003. Вип. 3. С. 45-48.
7. *Филиппов А. Г.* Еще раз к вопросу о системе криминалистики // Вестник криминалистики / отв. ред. А. Г. Филиппов. Москва, 2001. Вип. 2. С. 43–52.
8. *Стрілець Г. О.* Генезис системи судово-експертних установ в Україні та напрямки їх діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Київ, 2009. 19 с.
9. Уголовно-процессуальный кодекс Украины: науч.-практ. комментарий / под общ. ред. В. Т. Маляренко, Ю. П. Аленина. Харків, 2005. 968 с.
10. *Аверьянова Т. В.* Субъекты экспертной деятельности // Вестник криминалистики. Москва, 2001. Вип. 2. С. 29–37.
11. *Кузьмичов В. С., Черноус Ю. М.* Слідча діяльність: характеристика та напрями удосконалення: моногр. Київ, 2005. 446 с.
12. *Кримінальний процесуальний кодекс України.* Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України»: чинне законодавство з 19 лист. 2012 р.: офіц. текст. Київ, 2012. 382 с.
13. *Про судову експертизу:* закон України від 25 лют. 1994 р. №4038-ХІІ // Відомості Верховної ради України. 1994. № 28. Ст. 232 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
14. *Клименко Н. І.* Міжнародне значення судово-експертної діяльності // Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку: зб. матеріалів круглого столу / ред. кол.: О. Л. Кобилянський та ін. Київ, 2015. С. 165-168.

ПОНЯТИЕ И ЗАДАЧИ СУДЕБНО-ЭКСПЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

**Ю. Н. Черноус
О. А. Лопата**

Судебно-экспертная деятельность всегда привлекала внимание исследователей, в результате чего была создана методологическая основа соответствующей отрасли научного знания (общая теория судебной экспертизы (судебная экспертология). Данная отрасль научного знания, находит свое практическое выражение в решении задач, которые реализуются в форме судебно-экспертной деятельности.

Судебно-экспертная деятельность является видом юридической деятельности и кроме общих черт, характеризуется особенностями. В процессе реализации, с целью решения задач уголовного судопроизводства, они заключаются в: регламентации законодательством; соблюдении цели по выявлению доказательств по результатам применения к объекту исследования специальных познаний непосредственно экспертом; оценке доказательственного значения заключения эксперта как по его содержанию, так и соблюдения порядка привлечения эксперта и проведения экспертизы, нарушение которого лишает заключение эксперта доказательственного значения.

Содержание судебно-экспертной деятельности находит свое выражение в ее задачах, которые, соответственно, могут быть разделены на общие и частные. Общими, например, являются: организация работы судебно-экспертных учреждений и их подразделений; внедрение в экспертную практику новых методов исследований, современных экспертных методик, обеспечение их использования при проведении экспертиз и в профилактической деятельности; подбор, расстановка, обучение и воспитание кадров, формирование ответственности за выполнение служебных обязанностей и соблюдение законности; разъяснительная работа по ознакомлению работников правоохранительных органов с современными возможностями судебной экспертизы и др.

В современных условиях новой и важной задачей является осуществление международного сотрудничества в области судебной экспертизы, в частности, в формах проведения судебной экспертизы по поручению соответствующего органа или лица другого государства, привлечения специалистов из других государств, с целью совместного проведения судебных экспертиз, международного научного сотрудничества и др.

Во время своей профессиональной деятельности эксперт решает и частные задачи, которые зависят от конкретных условий того или иного исследования. Каждая частная задача, которая ставится перед экспертом, должна быть точно поставлена и согласована с другими задачами и общей целью судебно-экспертной деятельности.

THE NOTION AND TASKS OF FORENSIC EXPERT ACTIVITY IN MODERN REALITIES

**Y. Chornous
O. Lopata**

Forensic expert activity has always attracted the attention of researchers. As a result of the hard work of scholars and practitioners the methodological basis was established in the corresponding field of scientific knowledge (the general theory of forensic expertise (forensic expertology). It is obvious that any branch of scientific knowledge should have a practical expression to solve issues implemented during the forensic expert activity.

Forensic expert activity is a kind of legal activity and apart from common aspects, it is characterized by features. During the realization of the goal of solving criminal proceedings,

these features include the following: regulation of the law; compliance with the goal in order to identify evidence of the results of applying to the object of study of special knowledge directly to the expert; evaluation of the evidence value of the conclusion of the expert both its content and compliance with the procedure involving expert examination, the violation of which deprives the conclusion of the expert findings of evidential significance.

The content of the forensic expert activity, as well as any other kind of social activity, finds its expression in its tasks, which are, respectively, can be divided into general and specific. The general tasks, for example, are the following: organization of work of the forensic expert institutions and their units; implementation of new research methods to the expert practice, modern expert techniques, ensuring their use in conducting expertise and prevention activities; selection, placement, training and education of the staff, formation of the responsibility for the performance of the official duties and compliance with the legislation; explanatory work with the law enforcement to familiarize with modern facilities for forensic expertise, etc.

New and important task of the modern reality is implementation of the international co-operation in the field of forensic expertise, in particular in the forms of forensic examination conduct on behalf of the appropriate authority or a person of another state, the experts' involvement from other states in order to carry out judicial expertise, the international scientific co-operation, etc.

The expert during activity decides the individual tasks that are dependent on specific conditions of the research. Every single challenge facing the expert should be accurately determined and agreed with other tasks and the general purpose of the forensic expert activity.

УДК 343.985 - 167:001

І. І. Когутич

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу і криміналістики**

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПРО КРИМІНАЛІСТИКУ, ОКРЕМІ ЇЇ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ

У статті проаналізовано проблеми і тенденції подальшого розвитку, дидактики та вдосконалення вітчизняної криміналістики, як і суперечливий вплив на неї окремих положень чинного Кримінального процесуального кодексу України.

Криміналістика, як і кожна самостійна наука і навчальна дисципліна юридичного спрямування, міцніла і розвивалася завдяки, з одного боку, окремим вченим-ентузіастам, з іншого – тим або іншим науковим школам. На шляху свого становлення криміналістику визнавали по різному: і юридичною дисципліною, і прикладною, технічною або природно-технічною наукою, і, зрештою, наукою подвійної природи. В більшому, криміналістику вважали лише наукою про розкриття й розслідування злочинів. Однак, згодом цінність її рекомендацій і положень, почали визначати не лише для кримінальної процесуальної діяльності, але також і для цивільної, господарської та ад-